

Література

1. Bjelland E. Evolution of ERP Systems in the Cloud. *A Study on System Updates*. 2018. 6(2). 1-22 p. doi:10.3390/systems6020022
2. Markus M.L., C. Tanis, The enterprise systems experience— from adoption to success, *USA*. 2000. pp. 173–207.
3. Madanhireab M. ERP in improving operational efficiency: Case Study. *Procedia CIRP*. 2016. 40. p. 225-229
4. Нечепуренко Д.С. Особливості впровадження світового досвіду використання хмарних технологій ERP-систем підприємствами машинобудівної галузі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. №23(2). С. 83-86.
5. Прус О. Впровадження фінансової структури у ERP-систему підприємства як важливий аспект прийняття управлінських рішень. *Наукові записки молодих учених*. 2019. 4. С. 48 – 56.

УДК 336.74

Бублик Є. О., д.е.н., с.н.с,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»,
м. Київ, Україна

РЕГУЛЯТОРНІ ІННОВАЦІЇ ЄС У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ТРАНСКОРДОННИМИ ПОТОКАМИ КАПІТАЛУ

Одним з ключових аспектів тривалого періоду фінансової глобалізації стала фінансова лібералізація в частині руху транскордонних потоків капіталу (ТПК). Фінансова лібералізація передбачала скасування як обмежень на рух капіталу, так і супутніх заходів різноманітного контролю за ними, задля максимізації припливу іноземні інвестицій. На етапі висхідної фази економічного циклу це мало певний економічний зиск, однак розгортання

викликів глобальної фінансової нестабільності посилює негативні ефекти неконтрольованого руху потоків капіталу [1]. Однією з форм посилення контролю за потоками капіталу на поточному етапі є міжнародний Механізм моніторингу інвестицій (Investment Screening Mechanism – ISM).

Після Глобальної кризи 2008 р., яка підсилила волатильність ТПК, особливо в частині впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з країн, що розвиваються, а також загострення торговельних протистоянь з Китаєм, багато розвинених країн почали вводити спеціальні режими та механізми перевірки припливу ПІІ. Також після 2016 р. розвинені країни внесли багато поправок до існуючих правил перевірки інвестицій, прагнучи розширити їхню сферу дії з міркувань національної безпеки.

Особлива увага приділяється сфері сучасних інноваційних технологій, які можуть змінити моделі виробництва та споживання. Зокрема, такі технології, як інтернет речей, біовиробництво, квантові обчислення, мікроелектроніка та технології подвійного призначення входять до питань національної безпеки в рамках ISM ЄС. З цієї точки зору, ISM, використовується урядами найбільш промислово-розвинених країн в рамках національних промислових політик для збереження своїх переваг у певних технологічних секторах та захисту вітчизняних технологій. Це підтверджує той факт, що 17 із 25 найбільш інноваційних країн світу та 22 з 37 країн Європи прийняли ISM [2].

Поступово впроваджують ISM і країни з економіками, що розвиваються, особливо найбільші з них – такі як Індія, Бразилія та члени ЄС. Швидке поширення такої регуляторної практики супроводжується цілеспрямованими реформами та удосконаленням існуючих політик. При цьому впровадження регуляторних режимів в рамках ISM може набувати достатньо гнучких формальних рамок. Наприклад, в ЄС основні положення регламенту ISM містять вимогу оцінити, чи можуть ПІІ вплинути на безпеку чи громадський

порядок. Це залишає можливість для різних інтерпретацій та широкого застосування.

Слід звернути увагу, що останнім часом сфера регулювання в рамках ISM поширюється і на інші форми ТПК, зокрема злиття та поглинання. Так, в січні 2024 р. Європейська комісія запропонувала правки до чинного Положення ЄС щодо перевірки прямих іноземних інвестицій 2019/452 [3]. Дані пропозиції орієнтовані на реалізацію ініціатив щодо зміцнення економічної безпеки в ЄС, зокрема в частині захисту критично важливих галузей та інфраструктури, загроз кібербезпеці тощо.

Тепер і у сфері угод про злиття та поглинання ЄС орієнтує національні уряди на необхідність поширення механізмів звітності та перевірки в чутливих секторах. Зокрема це стосується моніторингу обсягу припливу іноземного капіталу у визначені сектори, переліку інформації, яку необхідно вимагати за транзакціями; квотування визначених країн, походження капіталу з яких потрібно уникати державами-членами, а також напрямів посилення гармонізації відповідних регуляторних норм в ЄС.

На останній момент, з огляду на перспективи євроінтеграції України, доцільно звернути особливу увагу. Він передбачає суттєві зміни як щодо фактичних, так і процедурних аспектів перевірки ТПК у ЄС. Ключовими вимогами, що висувуються є наступні: всі держави-члени повинні запровадити режим ISM; непрямі придбання іноземними інвесторами мають включатись до механізму моніторингу; інвестиції у певні сектори мають бути перевірені як мінімум на рівні галузей; терміни та процедури моніторингу мають бути спрощені. Орієнтовно оновлені вимоги можуть набути чинності у 2026 р.

Подальші перспективи розвитку регулювання руху ТПК в ЄС будуть спрямовані на усунення будь-яких шпарин для обходу ISM. Якщо формально механізм до цього часу стосувався лише угод з прямого придбання контролю над цільовою компанією ЄС визначеним іноземним інвестором, то важливою

зміною, передбаченою у запропонованій реформі, є те, що непряме придбання контролю над цільовою компанією ЄС іноземним інвестором також підпадатиме під дію ISM.

Таким чином, моніторинг інвестицій з метою національної безпеки включає безліч дуже різноманітних підходів. У контексті розширення використання та масштабів механізмів моніторингу інвестицій стає все більш актуальним застосовувати збалансований підхід до розробки політики контролю за ТПК, щоб підвищити інституційну спроможність держави вирішувати ключові питання економічної безпеки, не послаблюючи при цьому перспективи залучення ІІІ на користь сталого розвитку.

Література

1. Ефективність грошово-кредитної політики в Україні в умовах глобальної економічної дестабілізації : колективна монографіє / за ред. д-ра екон. наук Є.О. Бублика ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – Електрон дані. К., 2023. 216 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Efektyvnist-hroshovokredytnoi-polityky-v-Ukraini.pdf>
2. UNCTAD (2023). Investment Policy Monitor, No. 25. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/publications/1279/the-evolution-of-fdi-screening-mechanisms---key-trends-and-features>
3. EU Foreign Direct Investment Screening Regulation 2019/452. EUR-LEX. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>